

32. Jakob zegent Efraïm en Manasse

Er gebeurde iets merkwaardigs daar aan dat sterfbed van Jakob. Jakob zegende Jozef. (Gen. 48:15). Jozef verkreeg het dubbele deel van de eerstgeboorte. En daarom werden zijn beide zonen gezegend. Daarom vinden we niet een stam van Jozef in Israëel, maar wel een van Efraïm en Manasse. Waarom Jozef en niet Ruben gezegend werd, dat hebben we min of meer in het vorige hoofdstuk gezien. Maar dat was niet het aller vreemdste. In dat zegenen gebeurde er iets wat zelfs Jozef niet kon begrijpen. 'Door het geloof heeft Jakob, stervende een ieder van de zonen van Jozef gezegend.' (Heb. 11:21). Hier gebeurt iets 'door het geloof'. 'Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord van God.' (Rom. 10:17).

Jakob zegende Jozef en zijn zonen niet zo maar, uit eigen beweging. Nee, hij zegende hen 'door het geloof'. God had iets tot hem gesproken. Jakob had het gehoord en geloofd. En hij gehoorzaamde. Hij zegende de zonen van Jozef. Tot zover kon Jozef nog wel mee komen. Maar toen gebeurde er iets wat ook hij niet meer kon begrijpen. Hij meende zelfs zijn vader te moeten berispen: 'Niet alzo mijn vader! Want deze is de eerstgeborene; leg uw rechterhand op zijn hoofd.' (Gen. 48:18).

Wat gebeurde er? Jozef was het bed van zijn vader genaderd, en zijn twee zoons Efraïm en Manasse met hem. Jozef stelde de twee jongens zo voor Jakob, dat Jakob eenvoudig zijn rechterhand op het hoofd van Manasse kon leggen, en zijn linkerhand op het hoofd van Efraïm. Zo wilde Jozef het. Zo moest het gebeuren. De rechterhand op de eerstgeborene, en de linker- op de jongste van de twee. Maar zie dan, Jakob handelde heel anders! 'Maar Israëel strekte zijn rechterhand uit, en legde die op het hoofd van Efraïm, hoewel hij de minste was, en zijn linkerhand op het hoofd van Manasse; hij bestierde zijn handen verstandelijk; want Manasse was de eerstgeborene.' (Gen. 48:14).

De Herziene Statenvertaling heeft hier dat Jakob zijn handen kruiste, zodat zijn rechterhand op het hoofd van Efraïm terecht zou komen.

Uit beide vertalingen blijkt dat Jakob heel goed wist wat hij deed. Hij deed het immers niet zo maar. Hij deed het 'door het geloof'!

En Jozef? Jozef was toch zo'n groot man in het geloof? Hij leefde toch zo dicht bij de Heere? Hij zag toch in alles zo duidelijk de hand van God? Zo hebben we hem immers leren kennen in zijn hele leven? Maar je ziet, ook dat soort mensen kunnen zich vergissen. Heel sterk vergissen: 'Toen Jozef zag, dat zijn vader zijn rechterhand op het hoofd van Efraïm legde, zo was het kwaad in zijn ogen, en hij ondervatte zijns vaders hand, om die van het hoofd van Efraïm op het hoofd van Manasse af te brengen. En Jozef zei tot zijn vader: Niet alzo, mijn vader! Want deze is de eerstgeborene; leg uw rechterhand op zijn hoofd.' (Gen. 48:17, 18).

Hier heeft Jozef ons ook een les te leren. Een hele andere les dan die we tot hier toe gezien hebben! Jozef handelde hier tegen het geloof van zijn vader in. Hij *zag* wat zijn vader deed, en meteen probeerde hij dat tegen te gaan, omdat het verkeerd was *in zijn ogen*. Jozef handelde naar de dingen die hij zag. Naar de dingen die hij voor zijn ogen zag gebeuren. Jakob handelde door het geloof. En deze twee dingen gaan meestal niet samen.

De les voor ons? Ook al kom je Jozefs op je levenspad tegen, mensen die dicht bij de Heere leven, mensen die rijk door de Heere zijn gezegend: het blijven mensen. Jakob had van God gehoord wat hij doen moest. Hij geloofde het, en hij deed het. En het lukte zelfs Jozef niet hem daar niet van af te brengen. De wil van God stond bij hem boven de wil van de mens, ja zelfs boven de wil van zijn geliefde zoon Jozef. 'Ik weet het mijn zoon; ik weet het.' (Gen. 48:19). En hij deed wat God van hem vroeg.

Hij zegende Efraïm voor Manasse. Wat Jakob van God had gehoord staat nergens beschreven. Hoe dat gebeurde ook niet. Het enige wat we weten is dat Jakob handelde door het geloof, en dat hij dus iets gehoord moest hebben. Misschien heeft het iets te maken met de naam van Efraïm. Weet je nog wat het betekent? 'Dubbele vrucht'. 'God heeft mij doen wassen in het land van mijn verdrukking.' (Gen. 41:52). Deze woorden zouden in het bijzonder waar worden voor het gehele nageslacht van Jakob. Nee, zo had Jozef het niet bedoeld. Hij had niet vooruit, maar achteruit gekeken en daarom zijn zoon Efraïm genoemd. Maar misschien, dat de betekenis van Efraïm de basis werd voor Gods openbaring aan Jakob.

‘Verdrukking’. Dat heeft het volk van Israël genoeg gekend. Als je een klein beetje op de hoogte bent van de geschiedenis van dat volk, dan weet je genoeg en hoef ik je niets meer te vertellen.

‘Wassen’. ‘Groeien’. ‘Vermenigvuldigen’. Dat was een van de kernwoorden uit de belofte aan Abraham. Dat hebben we in het vorige hoofdstuk genoeg gezien.

En zo drukt de naam Efraïm de geschiedenis en de toekomst van Israël uit. Misschien is het daarom dat Jakob ‘door het geloof’ de zonen van Jozef zegende, zoals ook Izak door het geloof zijn zonen Jakob en Ezaü gezegend heeft ‘aangaande toekomstige dingen’. (Heb. 11:20).